

Видання
здійснене в рамках науково-дослідницької роботи
**«Історико-культурні та природні ресурси Гусятинщини
як складові розвитку туризму»**
Тернопільського обласного територіального відділення
Малої академії наук України

Автори:
Чеховський Роман Вікторович, учень 11 класу
загальноосвітньої школи I-III ступенів селища Гусятин
Ковальчук Михайло Андрійович, науковий керівник,
вчитель-методист, вчитель географії та економіки
загальноосвітньої школи I-III ступенів селища Гусятин

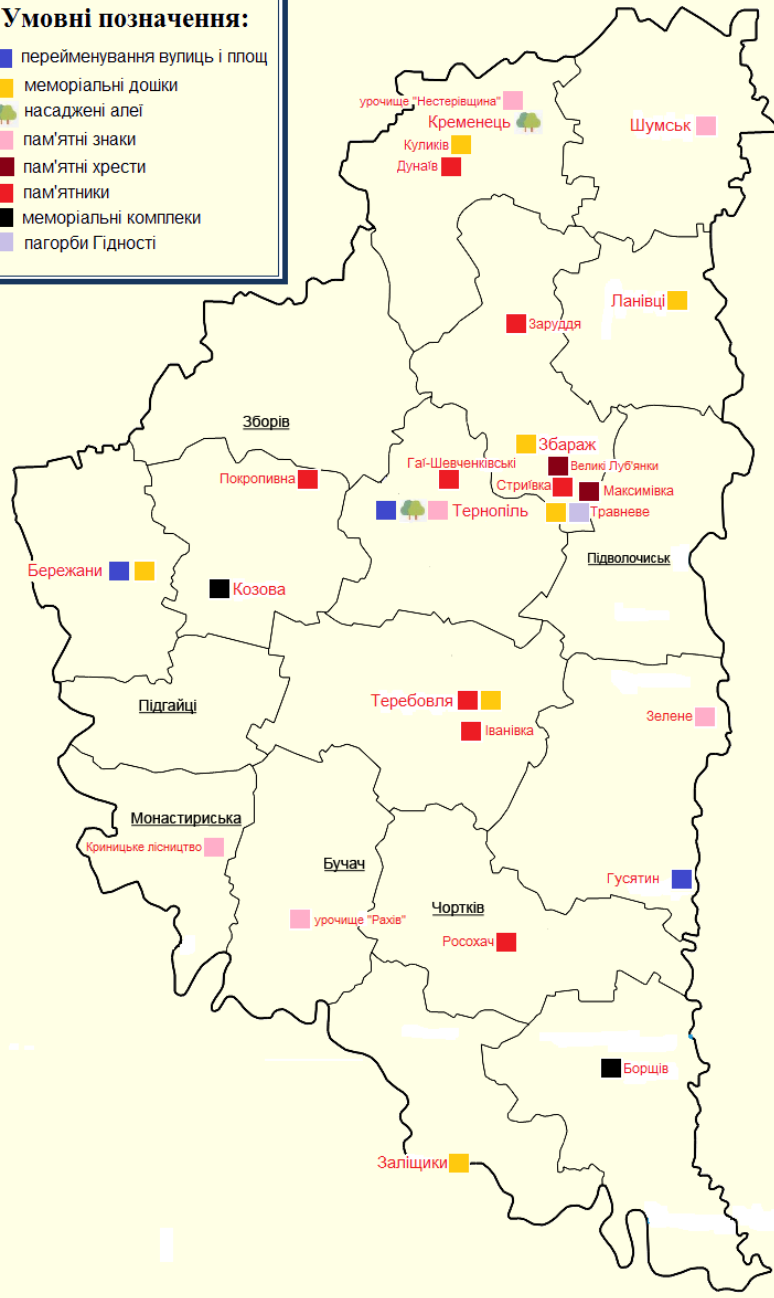

Тернопільська область

Увіковічення пам'яті Героїв Майдану та загиблих в АТО

Умовні позначення:

- перейменування вулиць і площ
- меморіальні дошки
- насаджені алеї
- пам'ятні знаки
- пам'ятні хрести
- пам'ятники
- меморіальні комплекси
- пагорби Гідності

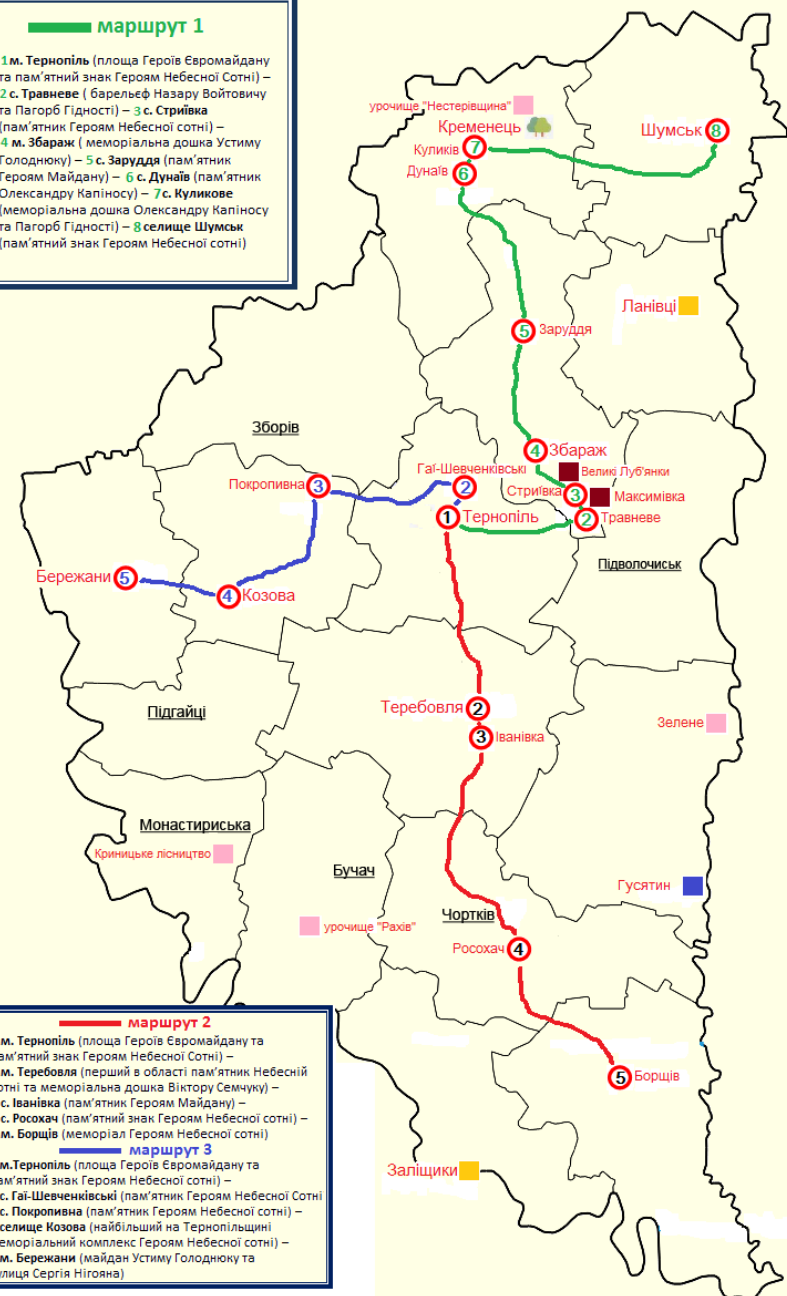

СХЕМА

туристично-патріотичного маршруту "Шляхами Героїв Майдану"

маршрут 1

- 1 м. Тернопіль (площа Героїв Євромайдану та пам'ятний знак Героям Небесної Сотні) –
- 2 с. Травневе (барельєф Назару Войтовичу та Пагорб Гідності) –
- 3 с. Стрийка (пам'ятник Героям Небесної сотні) –
- 4 м. Збараж (меморіальна дошка Устиму Голоднюку) –
- 5 с. Заруддя (пам'ятник Героям Майдану) –
- 6 с. Дунаїв (пам'ятник Олександрі Капіносу) –
- 7 с. Куликів (меморіальна дошка Олександрі Капіносу та Пагорб Гідності) –
- 8 селище Шумськ (пам'ятний знак Героям Небесної сотні)

маршрут 2

- 1 м. Тернопіль (площа Героїв Євромайдану та пам'ятний знак Героям Небесної Сотні) –
- 2 м. Тербовля (перший в області пам'ятник Небесній сотні та меморіальна дошка Віктору Семчуку) –
- 3 с. Іванівка (пам'ятник Героям Майдану) –
- 4 с. Росохач (пам'ятний знак Героям Небесної сотні) –
- 5 м. Борщів (меморіал Героям Небесної сотні)

маршрут 3

- 1 м. Тернопіль (площа Героїв Євромайдану та пам'ятний знак Героям Небесної сотні) –
- 2 с. Гаї-Шевченківські (пам'ятник Героям Небесної Сотні) –
- 3 с. Покропивна (пам'ятник Героям Небесної сотні) –
- 4 селище Козова (найбільший на Тернопільщині меморіальний комплекс Героям Небесної сотні) –
- 5 м. Бережани (майдан Устиму Голоднюку та вулиця Сергія Нігояна)

Оновлено хрест-оберіг та встановлено стенд Героїв Майдану (с. Максимівка, Збарзького району, 17 жовтня 2014 р.)

Неподалік залізничного вокзалу, у центрі села, вже більше ста літ височів дерев'яний хрест, який був оберегом для громади. Відтак, зважаючи на новітні події сільська громада вирішили виготовити новий хрест та оновити місце де він стояв. Тут же встановили стенд на якому помістили світлини земляків, які загинули на Майдані у час Революції Гідності – Устима Голоднюка і Назара Войтовича, інших Герів Небесної сотні з Тернопільщини.

Меморіальний комплекс та стела Героїв Небесної сотні (сmt. Козова, 19 жовтня 2014 р.)

32 квадратних метри – саме такою є площа найбільшого на Тернопільщині меморіального комплексу про трагічні події на Майдані, який відкрили у сmt. Козова. До комплексу увійшли майданчик для дітей, фонтан, лавки загальною довжиною 80 метрів. Ключовий і останній об'єкт комплексу - стела героям «Небесної сотні» і війни на Сході України. Над самою стелою працював скульптор Олексій Ласкевич 5 місяців. Він спільно зі своїм товаришем Романом Домашичем намагалися передати драматизм Майданівських подій.

Основний задум – зобразити героїв «Небесної сотні» у силуетах. Вони наче вирвані з серця України. Збоку зображені ангели-охоронці. Один спустився, щоб втішити тих, що плачуть досі, інший зі стягом – підтримує Україну. Також ми зобразили дівчину, вона - символ матерів, коханих, які досі сумують за найдорожчими. У центрі стели Богородиця, яка своїми покровом огортає Україну, тут також атрибути Майдану: шини, щит, каски.

Меморіальний комплекс споруджено на кошти жертводавців і вірних парафії та з ініціативи і задуму пароха храму о. Михайла Забанджали та о. Василя Багдея. Ця стела має виховне значення для майбутніх поколінь. Наші діти повинні розуміти, що мирне небо над головою коштує крові людської... Слово «пам'ятник» етимологічно походить від слова «пам'ять», «пам'ятати»

Меморіальна дошка Віктору Семчуку

(Теребовлянської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2, 6 грудня 2014 р.)

У Теребовлі відбулося відкриття меморіальної дошки Герою України, уродженцю села Залав'є Теребовлянського району Віктору Семчуку, котрий 19 червня загинув у боях під Ямполем на Донеччині. 23-річний хлопець був розвідником-снайпером Збройних Сил України. Вшанувати загиблого Героя зібралися представники влади області, району, духовенство, односільчани, рідні, вчителі та друзі. Меморіальну дошку встановили на фасаді Теребовлянської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2, де навчався хлопець. Після освячення дошки, присутні вшанували пам'ять загиблого хвилиною мовчання.

Імена цих новітніх Героїв уже назавше вкарбовані в серця українців, а пам'ять про них, бійців Небесної сотні та загиблих в АТО, нагадуватиме нам про відвагу тих, хто поклав молоді життя за нашу свободу. І за цю боротьбу, за нашу з вами свободу й оновлення країни заплачено страшну ціну: своє життя віддали найкращі. І більшість з них – молоді, сильні. Ті, хто лише починав жити... У нашій, Тернопільській області, є люди, які ціною свого життя заплатили за наш спокій та мирне небо, це загиблі на Майдані: Капінос Олександр, Голоднюк Устим, Войтович Назар, Мойсей Василь, Костенко Ігор, Слободян Тарас та загиблі в АТО: Семчук Віктор, Гулько Олег, Руснак Микола, Чабан Андрій, Гарматій Володимир, Квач Орест, Дрьомін Андрій, Філь Олександр, Громов Денис, Ляшечевич Роман, Юркевич Андрій, Стенула Руслан, Флекей Зіновій, Рава Андрій, Пунда Віктор, Гурняк Віктор, Лаврик Станіслав, Долгіх Сергій, Мусій Роман, Голембійовський Руслан, Андруник Петро.

Цих новітніх Героїв України увіковічують в назвах вулиць та площ, їм встановлюють пам'ятники та меморіальні комплекси, висаджують алеї та насипають пагорби Гідності. Герої не вмирають. Слава Україні.

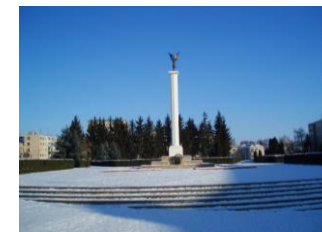
Площа Героїв Євромайдану м. Тернопіль (23 січня 2014 р.)

Враховуючи трагічні події, які сталися на вул. Грушевського в Києві 21 та 22 січня 2014 року, численні факти побиття мирних громадян, а також криваві події, які призвели до людських жертв, Тернопільська міська рада вирішила перейменувати Майдан Мистецтв на Площу Героїв Євромайдану.

Площа Небесної сотні та провулок Героїв Майдану (сmt. Гусятин, 27 лютого 2014 р.)

Рішенням Гусятинської селищної ради № 1074 з метою вшанування пам'яті загиблих Героїв Майдану найменувати центральну площу селища Гусятин Тернопільської області Майдан Небесної сотні та перейменувати вулицю Пушкіна селища Гусятин Тернопільської області на провулок Героїв Майдану.

Меморіальна дошка Олександрю Капіносу (с. Куликівке Кременецького району, 10 березня 2014 р.)

Меморіальна дошка встановлена на клубі герою Небесної Сотні, жителю села Олександрівці Капіносу, який загинув на Майдані в Києві. За незламний дух мав псевдонім «Кремінь». 18 лютого отримав поранення голови від вибуху гранати під час атаки силовиків біля барикади поблизу Будинку профспілок. Усю ніч хлопця рятували медики, але повернути до життя не вдалось. 19 лютого перестало битися серце патріота України – Олександра Капіноса, а 10 березня йому виповнилося б 30 років.

Алея Небесної сотні м. Тернопіль

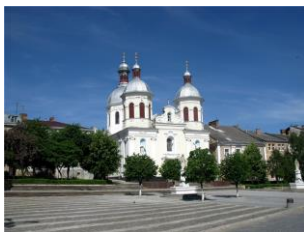
(Тернопільський національний економічний університет, 24 березня 2014 р.)

З ініціативи громадськості ТНЕУ щоб увіковічнити пам'ять Небесної сотні вирішили висадити алею лип. Як зазначив ректор: «Дерева – це символ життя. Життя у вільній, незалежній, могутній державі, яке виборювали наші Герої. Я переконаний, що Ви – ті молоді паростки, які допоможуть Україні зміцніти, об'єднатися, подолати розбрат та кризу». Пройде небагато часу, і кожен тернополянин зможе пройти чудовою алеєю, вдихнути п'янке пахощі лип й згадати про тих, хто ціною свого життя виборів для нас Україну.

Сквер Устима Голодюка та вулиця Сергія Нігояна (м. Березани, 27 березня 2014 р.)

Рішенням Березанської міської ради прийнято рішення про присвоєння звання «Почесний громадянин міста Березани» посмертно громадському активісту Євромайдану, бійцю 38 сотні самооборони Майдану – Голоднюку Устиму. Присвоїти скверу між вулицями Вірменська та Академічна ім'я «Сквер Устима Голоднюка», а а вулиці Галана м. Березани – вул. Сергія Нігояна. Визначити сквер Устима Голоднюка місцем спорудження меморіалу на честь Героїв Майдану.

Стела Героям Небесної сотні (м. Заліщики, 30 березня 2014 р.)

В центрі міста Заліщики встановлено стелу загиблим Героя Небесної сотні – Павлу Мазуренку, Юрію Вербицькому, Сергію Нігояну, Богдану Калиняку та сотням інших українцям, які назавжди увійдуть в історію незалежної держави. На відкриття стели зібралися жителі міста, представники влади та громадськості. Після панахиди заліщани переглянули фотовиставку про революційні події на Майдані.

Ліс Героїв Небесної сотні

(урочище «Нестерівщина» Кременецького району, 3 квітня 2014 р.)

На згаданих теренах було закладено камінь та встановлено знак пам'яті загиблих Героїв Майдану. Підтримали ідею директора ДП «Кременецький лісгосп» Тараса Криси та долучилися до акції голова Кременецької районної ради, ГО Народна самооборона Кременецького району, які посприяли у виготовленні знакової таблиці. Відтак щорічна весняна акція зі створення нових лісових насаджень стала символічною й увіковіченою для нащадків.

Пам'ятник Героям Майдану

(с. Заруддя Збарзького району, 21 вересня 2014 р.)

Пам'ятник Героям Майдану споруджений з ініціативи мешканця цього села, активного учасника Революції Гідності Юрія Галенди. Цей знак споруджений на кошти, які громада Заруддя збирала мені на лікування, – зізнався Юрій. – Я вирішив, що так буде правильно. Ескіз стели – колективна творчість побратимів з Майдану. Ми не художники, не дизайнери, але хотіли передати дух Майдану, ті події, емоції, які пройшли крізь серце і назавжди змінили нас.

Пам'ятник Героям Майдану

(с. Іванівка Терехівського району, 21 вересня 2014 р.)

В селі Іванівка Терехівського району з ініціативи громади відкрили і освятили пам'ятник Героям Майдану, які загинули під час Революції Гідності. Вшанування розпочалося із молитви за Україну «Боже великий, єдиний». Хвилиною мовчання усі присутні вшанували Героїв «Небесної сотні» та жертв антитерористичної операції на Донбасі. Право зняти полотнище з пам'ятника удостоїлись сільський голова Петро Пухаль та активний учасник подій на Майдані Михайло Вівчар.

Меморіальна дошка Устиму Голоднюку

(Березанський агротехнічний інститут, 2 жовтня 2014 р.)

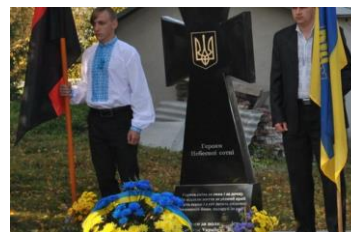
На будівлі Березанського агротехнічного інституту, в якому навчався Устим Голоднюк встановили меморіальну дошку. Пам'ятний знак, виготовлений львівськими майстрами на добровільні пожертви студентів та викладачів навчального закладу, встановили на будівлі головного корпусу. Устиму Голоднюку присвоїли звання «Почесний громадянин міста Березани» посмертно, а міський сквер, який знаходиться між вулицями Вірменська та Академічна, перейменували на сквер на честь Героя. В сквері також встановили меморіал на честь Героїв Майдану.

Пам'ятник Героям Небесної сотні

(с. Стривівка Збарзького району, 14 жовтня 2014 р.)

У свято Покрови Пресвятої Богородиці, 14 жовтня, у Стривівці освятили пам'ятник Героям Небесної сотні, який встановили на церковному подвір'ї. Ініціатором спорудження пам'ятного знака була вчителька місцевої школи Надія Качанівська. Громада села збирала кошти. Пам'ятний знак у вигляді козацького хреста за власним ескізом виготовив підприсець Володимир Гулик.

До слова, він зараз зі зброєю в руках захищає східні рубежі нашої держави у зоні АТО.

Пам'ятник Героям Небесної сотні
(с. Покопривна Козівського району, 24 серпня 2014 р.)

На День незалежності у Покропивній Козівського району відкрили пам'ятник героїв «Небесної сотні». Меморіал споруджено за задумом настоятеля місцевого храму Різдва Пресвятої Богородиці о. Романа Гука на пожертви парафії, а реалізував його Михайло Гнида. Пам'ятник символічно представляє події на Майдані, тут є шини і вогнище, а всередині -

гранітна плита з майданівською поезією.

Пам'ятник Олександрю Капіносу
(с. Дунаїв Кременецького району, 24 серпня 2014 р.)

Загиблому на Майдані Олександрю Капіносу вдячні і небайдужі односельці на День Незалежності встановили пам'ятник у рідному селі. Герой постав у бронзі на повен зріст із прапором у руках, щитом у лівій руці та бандурою поруч. Над монументом працювало троє митців: Микола, Тарас і Мар'ян Королі з Червонограду. Герой «Небесної сотні» помер 19 лютого від вибуху гранати поблизу Будинку профспілок. У перший день навчального року в школі, де навчався Олександр, пройшли урочистості з нагоди відкриття пам'ятної дошки Герою Майдану та присвоєння навчальному закладу імені Олександра Капіноса.

Пам'ятник знак Героям Небесної сотні
(с. Росохач Чортківського р-ну, 24 серпня 2014 р.)

24 серпня день, який для села Росохач став не тільки днем відзначення 23-ї річниці незалежності України, а й відкриттям пам'ятного знаку Героїв Небесної сотні та борців Революції Гідності. Трагічні події останніх місяців не залишили нікого байдужим. Безглузда, сліпа, кривава війна влади проти власного народу не перестає забирає життя беззахисного народу. За час незалежності, українська держава ще не ховала Героїв. Такі пам'ятні знаки вкрай важливі. Тому ми повинні

вкарбувати у пам'ять імена наших героїв. Герої не вмирають.

Меморіальна дошка Устиму Голоднюку
(Збарзька ЗОШ І-ІІІ ступенів імені І.Франка, 1 вересня 2014 р.)

У Збаражі на фасаді ЗОШ І-ІІІ ступенів ім. І.Франка встановили та освятили меморіальну дошку на честь Героя Небесної Сотні Устима Голоднюка, у якій він навчався. Устим Голоднюк був справжнім патріотом, який пожертвував власним життям задля майбутнього Батьківщини. Таких людей дуже мало, тому це величезна втрата для нашої держави.

Сосновий ліс Героїв Небесної сотні
(Криницьке лісництво, Монастирського району, 3 квітня 2014 р.)

На честь Небесної сотні посаджено сосновий ліс у двох виділах 8.4 і 8.5 кварталу 56 Криницького лісництва ДП «Бучацьке лісове господарство» на Монастирищині. Також створено 2,4-гектарну ділянку дуба звичайного методом посіву жолудя та встановлено пам'ятний знак Небесній сотні.

Пам'ятний хрест Небесній сотні
(с. Великі Луб'янки Збарзького району, 7 квітня 2014 р.)

У день, коли громада села встановлює хрест Небесній сотні, вулицею пройшов Хресний марш, ініційований духовенством краю та відбулася панахида за невинно вбитими українцями. Молебень відбувся на парковій алеї біля пам'ятника загиблим односельчанам за незалежність Батьківщини. Перед панахидою на місці, де в майбутньому планується встановити хрест Небесній сотні, було відкрито меморіальну дошку в пам'ять про загиблих українських героїв. Завершився молебень виконанням державного Гімну України.

Березова алея Небесної сотні
(Кременецька загальноосвітня школа-інтернат, 13 квітня 2014 р.)

Учнівський, педагогічний та батьківський колективи Кременецької ЗОШ-інтернату І-ІІІ ступенів не стоять осторонь подій, які відбуваються в Україні. На честь вшанування полеглих на Майдані на території школи висаджено березову алею пам'яті про героїв Небесної сотні, а спортивно-оздоровчий клуб навчального закладу «Лицар» зібрав 3700 кг макулатури. Гроші, виручені за здачу макулатури (1400 грн.), вихованці школи-інтернату перерахували на підтримку Збройних Сил України.

Дубовий гай на честь загиблих на Майдані
(урочище «Рахів», с. Зубрець Бучацького району, 16 квітня 2014 р.)

Дубовий гай (2,4 гектари) висадили на честь двох загиблих на Майдані – Ігоря Костенка й Василя Мойсея – хлопців, які тут народилися. Символічно у середині посаженої дубової ділянки розмістили тризуб на честь героїв і висадили його ялиною. Учні Зубрецької ЗОШ підготували прозові й віршовані рядки, а представники духовенства освятили майбутню ділянку під посадку лісових культур та пам'ятний знак Небесній сотні.

Пам'ятний знак Героям Небесної сотні (смт. Шумськ, 23 травня 2014 р.)

У Шумську, щоб гідно вшанувати пам'ять Небесної сотні – героїв, які змінили нас, Україну та увесь світ – громада міста встановила пам'ятний знак. Центральна площа Шумська, на якій розміщено пам'ятник Шевченка, до цього часу не мала назви. Тому у містян не було сумніву, що вона має носити ім'я «Героїв Майдану». І сам пам'ятний знак «Небесній сотні» і вказівник назви площі зроблено за кошти жителів Шумщини.

Пам'ятник Героям Майдану (м. Тереховля, 23 травня 2014 р.)

У день, коли вся Україна вшанувала пам'ять усіх українських патріотів, героїв, борців за її незалежність, у м. Тереховлі відкривали пам'ятник українським героям 21 століття – Героям Майдану. Автор пам'ятника – художник Микола Шевчук, а ідея розробки скульптури належить територіальній громаді Тереховлянського району. На пам'ятнику зображено висічені в камені три покоління чоловіків – символи борців за свободу України, а також напис «Герої не вмирають». Це перший в області пам'ятник Небесній сотні.

Пам'ятний знак Героям Небесної сотні, м. Тернопіль (Національний технічний університет імені Івана Пулюя, 29 травня 2014 р.)

Поруч з навчальним корпусом №7 ТНТУ ім. І. Пулюя було відкрито пам'ятний знак Героям Небесної сотні. Ініціатором спорудження пам'ятного знаку є електромеханічний факультет Також фінансову підтримку в реалізації цієї ідеї надав факультет управління і бізнесу у виробництві. Віддати шану полеглим Героям прийшло чимало людей. Це були студенти, викладачі, адміністрація університету, громадськість міста, військово-козацькі формування, семінаристи Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосипа Сліпого та просто тернополяни.

Барельєф Назару Войтовичу

(Травневська ЗОШ Збаразький район, 2 червня 2014 р.)

У селі Травневе, що на Збаражчині, народився наймолодший Герой України, 17-річний Назар Войтович. Він був єдиною дитиною у сім'ї. Навчався він на третьому курсі Тернопільського кооперативного коледжу. Юнак приїхав на Майдан зранку 20 лютого «кривавого четверга» і пробув лише годину.

Загинув від кулі снайпера, отримавши смертельне поранення. З ініціативи батька у селі насипано Пагорб Гідності в честь Героїв Небесної Сотні. Родичі, друзі і просто небайдужі люди підтримали цю ідею і долучилися до її втілення, а на фронтоні школи встановлено барельєф Героя.

Меморіальна дошка Героїв Небесної сотні (смт. Ланівці, 16 червня 2014 р.)

Громадськість Лановеччини вшанувала Героїв Небесної сотні. В пам'ять про

цих мужніх людей у стіну пам'ятника борцям за волю та незалежність України, що в райцентрі, було вмонтовано меморіальну дошку. Це досить символічно, адже всі ті патріоти, хто в роки Другої світової війни і після неї боровся за волю та незалежність України, усі вони – Герої, всі вони поклали голови за мир і спокій на нашій землі, за щасливе майбутнє своїх нащадків.

Меморіальна плита Героям Небесної сотні (с. Зелене Гусятинського району, 29 червня 2014 р.)

У центрі села Зелене, де силами громади було відновлено колись зруйнований хрест, з ініціативи молоді та за підтримки місцевих жителів було встановлено пам'ятний знак Героям Небесної сотні.

Це дуже патріотично, адже місцева громада з власної ініціативи вшанувала справжніх Героїв України, світлих і щирих людей, які не хотіли миритися із злочинною владою та мріяли змінити свою країну.

Меморіальний комплекс Героям Небесної сотні (м. Борщів, 31 липня 2014 р.)

В місті Борщів на території Собору Борщівської ікони Пресвятої Богородиці відкрили меморіальний комплекс Небесна сотня, а за рішенням міської ради найменовано алею Героїв Небесної сотні. Голова районної державної адміністрації Ярослав Гаяс, міський голова Іван Башняк зі словами вдячності та підтримки патріотичного духу звернулись до присутніх краян. Високопреосвященніший Нестор, Архієпископ Тернопільський, Кременецький і Буцацький освятив меморіал та спільно із священниками парафії УПЦ КП району відправили панахиду за загиблими на Майдані.

Пам'ятник Героям Небесної сотні

(с. Гаї Шевченківські Тернопільського р-у, 24 серпня 2014 р.)

На День незалежності України о. Юстиніан Городечний ЧБМ, ігумен монастиря отців-францискан м. Тернополя, освятив пам'ятник «Небесній сотні» у с. Гаї Шевченківські. Ініціатором встановлення пам'ятника був мешканець села, голова ГО «Майдан Тернопіль» Богдан Брич. За його словами, для спорудження пам'ятника збирали гроші зі всього села, а втілили проект тернопільські майстри. Під час церемонії і співу гімну України діти випустили голуби, як знак миру, за який боролась «Небесна сотня».

